

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 1 februari 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning hava båda kamrarna till lagutskott hänvisat justitieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående justitieombudsmansämbetets förvaltning under år 1944.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från justitieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diaries, vilka år 1944 förts i nämnda expedition, dels protokoll över de av justitieombudsmannen under året verkställda inspektionerna, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte hava på särskild begäran handlingarna rörande vissa av justitieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet tillhanda.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen erinras till en början därom att justitieombudsmannen Nils Ljunggren, som den 17 december 1943 blivit utnämnd att från och med den 7 januari 1944 vara justitieråd, av sagt sig förtroendet att vara riksdagens justitieombudsman från och med sistnämnda dag, att häradshövdingen Folke Rudewall jämlikt stadgandet i § 98 regeringsformen övertagit justitieombudsmansämbetet från och med den 7 januari 1944 intill dess riksdagen anställt nytt val av justitieombudsman samt att Rudewall den 26 januari 1944 utsetts till justitieombudsman.

Vidare meddelas i ämbetsberättelsen att Rudewall begagnat sig av semester från och med den 3 augusti till och med den 2 september 1944 samt att hans av riksdagen utsedde ställföreträdare hovrättsrådet Nils Beckman under nämnda tid förestått ämbetet.

Ämbetsberättelsen upptager härefter redogörelse för sådana mot tjänstemän för fel eller försummelse i tjänsten anställda åtal, vilka under året blivit slutligen avgjorda eller i någon instans prövade, ävensom redogörelse för ett ärende, som föranlett åtgärd för disciplinär bestraffning mot viss tjänsteman.

Justitieombudsmannen redogör vidare i berättelsen för vissa ärenden, som ej föranlett åtal, och meddelar därvid att han, i likhet med vad tidigare skett,

under denna avdelning intagit redogörelse för allenast ett mindre antal under år 1944 behandlade ärenden.

I ämbetsberättelsen äro därefter intagna av justitieombudsmannen nedannämnda dagar under år 1944 till Konungen avlåtna framställningar, nämligen

den 26 februari angående skyldighet i vissa fall för domstol att för delgivning expediera utslag, varigenom tilltalad person förklarats straffri;

den 29 februari angående ändrade bestämmelser om sättet för anförande av besvär i brottmål rörande vissa straffriförklarade m. m.;

den 15 juni angående bestämmelser om intagande i gravationsbevis av upplysningar rörande dels Danviks hospital tillkommande rekognitionsavgifter och dels Lunds domkyrka tillkommande s. k. erkänsla vid försäljning av vissa hospitalet eller domkyrkan förut tillhöriga fastigheter;

den 29 juni angående bestämmelser om försäljning av egendom, som enligt kungl. förordningen den 3 mars 1916 om straff för olovlig varuutförsel m. m. dömts förbruten; samt

den 23 september angående tillämpningen av vissa bestämmelser i 8 kap. strafflagen.

Justitieombudsmannen har under år 1944 inspekterat domstolar och andra myndigheter inom Östergötlands, Kalmar, Malmöhus och Västmanlands län och har därjämte förrättat inspektion av centralfängelset å Långholmen samt andra myndigheter i Stockholm ävensom av statens tvångsarbets- och vårdanstalt å Svartsjö och straffanstalten därstädes.

I avseende å vad under inspektionerna förekommit hänvisas i ämbetsberättelsen till de därunder förda protokollen.

Över de under år 1944 handlagda klagomål och anställda åtal m. m. meddelas i berättelsen följande översikt:

»Antalet härstädes under år 1944 diarieförda ärenden har uppgått till 883.

Vid 1944 års början voro — fränsett ett antal balanserade ärenden av annan beskaffenhet — av förut inkomna klagomål eller eljest mot tjänstemän anhängiggjorda ärenden fortfarande under handläggning härstädes 44

Under år 1944 hava anhängiggjorts ärenden mot tjänstemän:
genom inkomna klagomål — däribland icke inberäknat ett antal anonyma skrifter, vilka icke diarieförts — ett antal av 440
samt på grund av anmärkningar, gjorda vid granskning av fångförteckningar eller vid ämbetsresa eller annorledes, ett antal av . . 296

Summa balanserade och inkomna ärenden mot tjänstemän 780

Av berörda 780 ärenden hava under år 1944:

1) såsom återkallade avskrivits	4
2) till annan myndighet överlämnats	8
3) efter vederbörandes hörande fått förfalla	270

4) efter annorledes verkställd utredning avskrivits	115
5) utan åtgärd avskrivits	161
6) till åtal hänvisats	11
7) föranlett åtgärd för disciplinär bestraffning	1
8) föranlett annan åtgärd än enligt 6 och 7	165
9) föranlett framställning till Kungl. Maj:t	2
och äro vid 1944 års slut:	
10) i avbidan på infordrad förklaring, påminnelser avgivande eller annan utredning vilande	28
11) i avbidan på domstols eller myndighets beslut vilande	7
12) på prövning beroende	8
	Summa 780

Under år 1944 har, såsom av ovanstående redogörelse framgår, i 12 ärenden, varav ett ärende avsett sex personer och sex ärenden en och samma person, beslutits anställande av åtal eller vidtagande av åtgärd för disciplinär bestraffning mot tjänstemän, nämligen

på grund av förd klagan mot	8
av annan anledning mot	4

Summa 12

För nedan angivna fel eller försummelser i tjänsten har förordnats om åtal mot:

- 1) t. f. borgmästare och rådmän för felaktigt beslut av överexekutor rörande verkställighet av domstols dom (sid. 37 o. f.);
- 2) landsfiskal för olaga kvarhållande (sid. 49 o. f.);
- 3) landsfogde för olaga häktning (sid. 73 o. f.);
- 4) vice kyrkoadjunkt för utfärdande av lysningsedel trots att hinder mot äktenskap förelegat (sid. 46 o. f.);
- 5) länsnotarie för felaktigt förordnande om verkställighet av frihetsstraff (sid. 68 o. f.); samt
- 6) härads hövding för fel och försummelser i domarämbetets utövning m. m.

Därjämte har åtgärd för disciplinär bestraffning för tjänstefel vidtagits mot:

- 7) t. f. landsfiskal för obefogat kvarhållande av för brott misstänkt person (sid. 102 o. f.).»

Berättelsen upptager vidare meddelande därom, att sedan början av senaste lagtima riksdag någon förklaring av lag, i den ordning § 19 regeringsformen bestämmer, icke blivit av Kungl. Maj:t meddelad.

Vid berättelsen äro såsom bilagor fogade en tabell och fyra förteckningar. Tabellen avser de av 1944 års riksdag avlätna skrivelser m. m. i nummerföljd enligt fjortonde samlingen av bihanget till riksdagens protokoll. För-

teckningarna upptaga *dels* de av 1944 års riksdag till Konungen avlätna skrivelser jämte uppgifter om de åtgärder, som under år 1944 vidtagits i anledning av samma skrivelser, *dels* sådana i nyssberörda förteckning upptagna ärenden, som vid utgången av år 1944 ännu voro i sin helhet eller till någon del på Kungl. Maj:ts prövning beroende, *dels* ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från riksdagen före år 1944 men vid samma års början voro i sin helhet eller till någon del oavgjorda, jämte uppgift om den behandling, dessa ärenden undergått under år 1944, *dels* ock ärenden, som hos Kungl. Maj:t anhängiggjorts genom skrivelser från justitieombudsmannen före den 1 januari 1944 och vari under år 1944 åtgärd vidtagits eller vilka vid samma års slut ännu voro på Kungl. Maj:ts prövning beroende, jämte kortfattad uppgift om ärendenas behandling.

I berättelsen (s. 167—176) har justitieombudsmannen lämnat en redogörelse för en av honom företagen undersökning angående verkningarna av lagen den 9 januari 1940 om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m.

De spörsmål, som vid denna undersökning uppkommit, torde i annat sammanhang böra bliva föremål för riksdagens behandling.

Vid den granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 1 februari 1945.

På första lagutskottets vägnar:

N. GÄRDE.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Gärde, Wagnsson, Branting, Westman, Siljeström* och *Olofsson**, fru *Sjöström-Bengtsson* samt herr *Knut Petersson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund och *Berg*, fru *Gustafson* samt herrar *Ljungberg, Gustafsson* i Lekåsa, *Sundström* i Vikmanshyttan och *Sveningsson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.